

Kata Soal *Bila* Dalam Dialek Kedah Melayu Baling: Satu Analisis Sintaksis

Fazal Mohamed Mohamed Sultan

fazal@ukm.my

Pusat Pengajian Bahasa dan Linguistik
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan
Universiti Kebangsaan Malaysia

Zaharani Ahmad

zaharani@ukm.my

Pusat Pengajian Bahasa dan Linguistik
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan
Universiti Kebangsaan Malaysia

Nor Hashimah Jalaluddin

shima@ukm.my

Pusat Pengajian Bahasa dan Linguistik
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan
Universiti Kebangsaan Malaysia

Harishon Radzi

naslin@ukm.my

Pusat Pengajian Bahasa dan Linguistik
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan
Universiti Kebangsaan Malaysia

Abstrak

Konstruksi ayat soal dalam dialek membentuk satu fenomena yang sangat menarik. Kata soal yang sama di dalam suatu ayat soal boleh mempunyai dua posisi yang berbeza, iaitu di awal ayat atau di akhir ayat dalam dialek Melayu Utara. Oleh yang demikian, satu kajian lapangan telah dijalankan di Daerah Baling. Berpandukan analisis deskriptif ke atas data dialek Melayu Utara di Baling, Kedah, kajian ini mendapati kata soal *bila* boleh mempunyai kedua-dua posisi, iaitu di awal dan di akhir ayat. Posisi di awal ayat dikenali sebagai posisi *in situ* manakala posisi di akhir ayat dikenali sebagai posisi bergerak. Posisi *in situ* amat bertentangan daripada bahasa baku bahasa Melayu. Sehubungan dengan itu, kertas kerja ini akan menghuraikan kata soal *bila* melalui analisis sintaksis berpandukan kerangka Program Minimalis (Chomsky, 1995) untuk menjawab persoalan dari segi posisi sebenar kata soal tersebut. Analisis sintaksis mendapati bahawa KOMP sememangnya mempunyai [uwh] yang kuat tetapi kekuatan berkenaan tidak mampu mewajibkan kata soal tersebut bergerak ke posisi skop dalam dialek Melayu Utara. Sebaliknya, analisis ini telah mendakwa bahawa posisi Spek FKOMP di hadiri oleh *Op* (operator kosong) pada posisi Spek FKOMP untuk menyemak fitur [uwh] yang kuat pada KOMP'. Kehadiran *Op* pula menghalang pergerakan kata soal argumen ke posisi skop. Analisis ini mendapati bahawa kata soal yang *in situ* atau bergerak tidak menjadi masalah untuk menyemak kesemua fitur sebelum Cetusan untuk menandakan suatu ayat soal itu

gramatis. Oleh yang demikian, fenomena dua posisi yang berbeza untuk kata soal *bila* adalah fenomena yang spesifik bahasa bagi dialek Melayu Kedah.

Katakunci: kata soal, dialek kedah, *in situ*, subjek, sintaksis.

Question Word *Bila* In Baling Malay Kedah Dialect: A Syntactic Analysis

Abstract

Construction of question words in these dialects creates an interesting phenomenon. This is due to the fact that the same question word can occur at two different positions: at the initial or the final end of a sentence. Therefore, a field work was carried out in Baling, Kedah. A descriptive analysis of the North Malay dialect at Baling, Kedah evidenced that the question word *bila* can occur at two positions, specifically at the initial and at the final end of a sentence. The former position is known as *in situ* while the latter is known as moved position. The *in situ* phenomenon is against the rule of standard Malay language system. Therefore, this paper will elucidate the question word *bila* through syntactic analysis based on the framework of Minimalist Program (Chomsky, 1995). Syntactic analysis found out that C has a strong [uwh] feature but the strength does not require the word to move to the scope position. Instead, this analysis claims that the scope position Spec CP is attended by *Op* (empty category) in order to check the strong uninterpretable feature (uwh) at C'. At the same time, the presence of *Op* prevents the movement of the question words to the scope position. This analysis claims that the question word *bila*, that is *in situ* or moved, can check all the features before spell out. Therefore, these two phenomenon of the question word *bila* is language specific phenomenon for the Kedah Malay Dialect.

Keywords: wh-question, Kedah dialect, *in situ*, subject, syntax.

Pengenalan

Bahasa lisan bermakna pertuturan seharian seseorang. Pertuturan seharian pula membentuk dialek sesuatu bahasa. Francis (1983) menyatakan bahawa dialek ialah seperangkat bentuk ujaran setempat yang berbeza-beza yang memiliki ciri-ciri umum dan masing-masing lebih mirip sesamanya dibandingkan dengan bentuk ujaran lain dari bahasa yang sama. Dengan erti kata yang mudah dialek merupakan variasi suatu bahasa. Justeru, bahasa Melayu juga turut memiliki variasi sedemikian. Variasi bahasa Melayu dikenali sebagai dialek bahasa Melayu. Dialek bahasa Melayu telah mula dikenalpasti sejak 1812 oleh Marsden yang menyebut *Queda* (Kedah) sebagai salah satu dialek Bahasa Melayu. Namun demikian, penelitian ke atas dialek Melayu di Malaysia hanya bermula lebih kurang empat dekad yang lalu sahaja, iaitu, oleh Pendeta Za'ba (1962, hlm. 282-283). Beliau menyenaraikan bahawa dialek Melayu hanya terdiri daripada dialek Johor, Melaka, Negeri Sembilan, Perak, Kedah, Kelantan, Terrenganu dan Pahang.

Seterusnya, Asmah (1977) pula mengenal pasti dialek bahasa Melayu berpandukan sempadan politik negara Malaysia. Sejak itu, dialek dinamakan berpandukan negeri masing-masing. Sebagai contoh Dialek di Pulau Pinang dikenali sebagai dialek Melayu Pulau Pinang, dialek di Kedah dikenali sebagai dialek Kedah Melayu dan seterusnya.

Kajian sintaksis ke atas dialek amat kurang dilakukan kerana dialek tidak mempengaruhi sesuatu bahasa, tetapi perbezaan fonologinya sahaja yang penting. Namun begitu, Weiß (1998) yang telah mengarang sintaksis dialek Bavarian telah menyatakan bahawa sintaksis dalam dialek adalah amat penting. Berpandukan pandangan Weiß (1998), satu kajian kata soal telah dilakukan di Kedah. Kawasan kajian tersebut meliputi empat penjurong Kedah, iaitu Baling, Kubang Pasu, Kuala Nerang dan Kubang Rotan. Penulisan akan hanya melihat satu daripada pelbagai bentuk kata soal yang kompleks kerana kata soal ini mempunyai posisi yang berbeza-beza dalam ayat. Kata soal yang dibincangkan dan dianalisis secara sintaksis di sini ialah kata soal *bila* dalam dialek Kedah. Analisis sintaksis ini akan menggunakan kerangka minimalis.

Kata Soal *Bila*

Bahasa Melayu mempunyai pelbagai kata soal dalam dialek Utara. Menurut Fazal Mohamed Mohamed Sultan et al. (2009a), kata soal dialek Melayu Utara ialah *pa (apa)*, *pasaipa (kenapa)*, *lagumana* atau *macammana (bagaimana)*, *sapa (siapa)*, *bapa (berapa)* dan *bila*. Ini ialah beberapa kata soal yang diguna pakai oleh penutur dialek utara. Namun begitu kata soal ini boleh dibahagikan kepada dua bahagian, iaitu kata soal argumen dan kata soal bukan argumen. Kata soal argumen ialah kata soal yang menyoal subjek atau objek. Kata soal ini dikatakan menduduki posisi komplemen dalam sesuatu ayat. Contoh kata soal argumen ialah kata soal *pa* dan *sapa* dalam dialek Utara (Fazal Mohamed Mohamed Sultan et al., 2009b). Manakala, kata soal bukan argumen ialah kata soal yang menyoal frasa yang menduduki posisi adjung. Kata soal adjung ialah seperti kata soal *pasaipa*, *lagumana/macammana*, *bapa* dan *bila*.

Kata soal *bila* ini hadir di pelbagai posisi. Salah satu posisinya ialah posisi di hujung ayat seperti di bawah:

- (1) Mu kelik bila?
Kamu pulang bila? (Terjemahan)
Bilakah kamu pulang? (Ayat baku)

- (1a) Saya balik semalam.

Ayat (1) menunjukkan bahawa pengaruh Kelantan wujud di Kedah. Ini kerana sebahagian kecil Kedah bersempadan dengan Kelantan. Namun begitu, agak menarik juga apabila kita melihat bahawa kata soal *bila* menduduki posisi di mana jawapan hadir seperti dalam (1a). Posisi sebegini dipanggil *in situ*. Posisi ini membolehkan kami menamakannya sebagai kata soal *in situ*. Bentuk *mu* ialah sebuah klitik. (Fazal Mohamed Mohamed Sultan, 2005). Penggunaan klitik *mu* dalam dialek tidak akan diberikan perhatian dalam penulisan ini kerana itu bukan skop kertas kerja ini. Ayat di atas terdiri

daripada kata kerja tak transitif. Kata kerja tak transitif *kelik* tidak memerlukan objek kerana kata kerja ini adalah kata kerja satu argumen. Argumen bagi kata kerja ini ialah subjeknya. Argumen dalam ayat soal (1) ialah subjeknya, iaitu *kamu*. Oleh yang demikian, kata soal *bila* ini menduduki posisi bukan argumen. Perkataan yang menduduki posisi bukan argumen ini dipanggil sebagai adjung. Maka kata soal *bila* ini juga dikenali sebagai adjung.

Namun begitu, dialek Utara menggambarkan satu fenomena yang pelik, iaitu ketiadaan argumen, iaitu subjek bagi kata kerja tak transitif *pulang* dalam (2) dan kata kerja tak transitif *gi* dalam (3):

(2) Nak *kelik* bila?
akan *pulang* bila?
Bila kamu akan *pulang*?

(3) Nak *gi* bila?
akan *pergi* bila?
Bila kamu akan *pergi* ke sana?

Kedua-dua ayat soal ini tidak mempunyai subjek. Keadaan sebegini hanya wujud dalam bahasa Perancis dan Itali dan dikenali sebagai bahasa penguguran *pro*. Bahasa-bahasa penguguran *pro* mempunyai penandaan keserasian pada kata kerjanya yang menyatakan subjeknya secara implisit. Namun begitu fenomena begitu kurang wujud dalam bahasa Melayu (Fazal Mohamed Mohamed Sultan, 2011). Kata kerja bahasa Melayu tidak kaya dengan penandaan keserasian. Kami mendakwa bahawa argumen bagi kata kerja tak transitif itu diamati secara implisit oleh pendengar itu. Namun, kata soal adjung *bila* itu tetap menduduki posisi *in situ*.

Pada masa yang sama kata soal ini juga boleh menduduki posisi awal ayat. Posisi awal ini juga dikenali sebagai posisi skop dalam analisis sintaksis:

(4) Bila nak *balik*?
Bila akan *pulang*?
Bila kamu akan *pulang*?

(5) Bila mari *sini*?
Bila datang *sini*?
Bilakah kamu datang ke *sini*?

(6) Bila nak *kenduri*?
Bila hendak *kenduri*?
Bila hendak *kahwin*?

Fenomena tanpa subjek juga wujud dalam ayat (4 – 6). Sebaliknya, ketiga-tiga ayat di atas menunjukkan bahawa kata soal yang boleh bersifat *in situ* pula boleh berada di awal ayat, iaitu mengambil posisi skop ke atas ayat tersebut. Kesemua kata kerja itu juga masih kata kerja tak transitif. Oleh yang demikian, *bila* menduduki posisi adjung. Bentuk adjung ini berada di posisi awal ayat. Posisi di posisi awal ayat dikata sebagai posisi

skop. Analisis deskriptif ke atas ayat (1) – (3) menggambarkan bahawa kata soal ini sebenarnya wujud di posisi akhir ayat. Sekiranya kami mendakwa bahawa kata soal ini wujud di hujung ayat soal maka kehadirannya di posisi skop menggambarkan bahawa kata soal ini telah bergerak dalam ayat (4) – (6). Ini secara langsung membuktikan bahawa kata soal ini telah melakukan pergerakan ke posisi skop dan bukannya wujud *in situ* di posisi skop seperti yang diperlihatkan dalam (7) – (9):

- (7) Bila nak balik _____?
↑

- (8) Bila mari sini _____?
↑

- (9) Bila nak kenduri _____?
↑

Analisis deskriptif kami menggambarkan bahawa kata soal ini mempunyai dua posisi yang berbeza dalam dialek Utara. Kami mendakwa bahawa kata soal *bila* bersifat optional dan boleh berada di posisi awal atau akhir ayat tanpa apa-apa gangguan. Pemilihan untuk berada di depan dan dibelakang adalah pilihan penutur itu. Analisis setakat ini hanya menggambarkan sifat optional kata soal ini sama ada berada di awal atau di akhir ayat. Sebaliknya sifat ini amat bertentangan dengan nahu preskriptif yang didakwa oleh Nik Safiah Karim et al. (1995). Tatabahasa Dewan mewajibkan semua kata soal berada di posisi skop serta dihadiri oleh kata partikel *kah* seperti dalam (7a - 9a):

- (7a) Bilakah kamu nak balik?
- (8a) Bilakah kamu mari sini?
- (9a) Bilakah kamu nak kahwin?

Oleh yang demikian, sifat kelonggaran kata soal dalam dialek Utara hanya dapat dibuktikan dan diberikan sebab musabab kepada sifatnya itu melalui analisis sintaksis ke atas kata soal ini. Oleh yang demikian, analisis seterusnya akan memberikan sebab sifat kelonggaran yang wujud pada kata soal ini melalui analisis sintaksis yang menggunakan kerangka Minimalis.

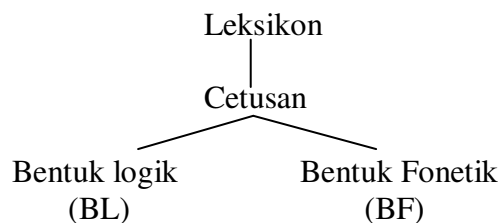
Kerangka Program Minimalis

Program Minimalis (Chomsky, 1995) mengandaikan bahawa maklumat morfem sesuatu perkataan dicirikan dalam bentuk fitur nahu dan fitur ini perlu disemak dengan cara yang betul. Tanggapan utama ialah struktur ayat terbentuk melalui operasi gabungan *merge* yang berterusan dan akhirnya dipetakan ke dua struktur representasi untuk suatu ayat, iaitu representasi yang menentukan bentuk fonetiknya dan representasi yang menentukan bentuk logiknya, iaitu aspek linguistik untuk makna sesuatu ayat. Maka sesuatu ayat itu

perlu mencapai representasi **BF** (bentuk fonetik) dan representasi **BL** (bentuk logik). Kesimpulannya, nahu kita ada dua aras **hasil output**, iaitu BF dan BL.

Seterusnya **derivasi** pembentukan sesuatu ayat itu, iaitu operasi yang melibatkan aturcara pembentukannya melibatkan satu set operasi linguistik, iaitu **komputasi** yang **menghasilkan** *generate* struktur sintaksis, bersama dengan set **operasi BF** yang mengubah struktur sintaksis kepada representasi BF dan satu set **operasi BL** yang mengubah struktur sintaksis kepada representasi BL. BF dan BL dikatakan sebagai dua aras perantara di dalam nahu kerana kedua-duanya merupakan penghubung kepada sistem lain yang terletak di luar domain teori nahu, sebagai contoh, representasi BF bertugas sebagai input kepada sistem *articulatory-perceptual*, manakala, representasi BL pula bertugas sebagai input kepada sistem *conceptual-intentional*.

Seterusnya, kandungan fonetik sesuatu perkataan dijelaskan dalam satu set fitur. Justeru, representasi BF hanya ada fitur yang boleh diinterpretasi secara fonetik sahaja manakala representasi BL pula hanya ada fitur yang boleh diinterpretasi secara makna sahaja. Syarat ini telah ditetapkan oleh kekangan nahu sejagat yang dikenali sebagai **Prinsip Interpretasi Penuh** *Principle of Full Interpretation (PFI)*. Oleh yang demikian, jika sesuatu derivasi menghasilkan representasi BF/BL yang memenuhi PFI (mesti hanya mengandungi fitur yang boleh diinterpretasi secara fonetik sahaja), ia dikatakan telah **bergabung** *converge* pada BF/BL. Maka ekspresi itu gramatis. Sekiranya ekspresi BF atau BL melanggar PFI maka derivasi itu dikatakan telah **gagal** *crash*. Maka ekspresi itu tidak gramatis. Oleh yang demikian, wujud satu aras yang dikenali sebagai Cetusan *spell out* yang menyebabkan penceraihan kepada BF dan BL. Proses derivasi ayat pula melalui beberapa cara, iaitu pertama, melalui operasi pemilihan *selection*, setiap butir leksikal diambil daripada leksikon (setiap butir itu memiliki satu set fitur fonetik, semantik dan nahu); kedua, melalui proses gabungan *merger*, konstituen digabungkan dalam keadaan berpasangan untuk membentuk struktur rajah pohon (setiap perkataan dalam rajah pohon ini mengandungi set satu set fitur fonetik, semantik dan nahu); ketiga, selepas **Cetusan**, fitur fonetik dan semantik diproses berasingan. Fitur fonetik diproses oleh operasi BF yang menghasilkan representasi BF dan sebaliknya untuk fitur semantik. Proses ini digambar seperti ini:

Analisis Sintaksis

Perbincangan di atas telah menunjukkan bahawa kata soal *bila* ini bergerak bebas. Kata soal ini sendiri menyoal sesuatu yang optional dalam bahasa ini. Kata soal jenis ini dikenali sebagai kata soal adjung. Namun demikian, kata soal ini mempunyai variasi

yang pelbagai di dalam ayat soal. Analisis deskriptif di atas mendapati bahawa kata soal ini boleh menduduki posisi di hujung ayat atau di awal ayat. Pergerakan yang bebas ini memerlukan penjelasan kerana fenomena ini tidak mudah untuk diterangkan dalam kerangka Minimalis.

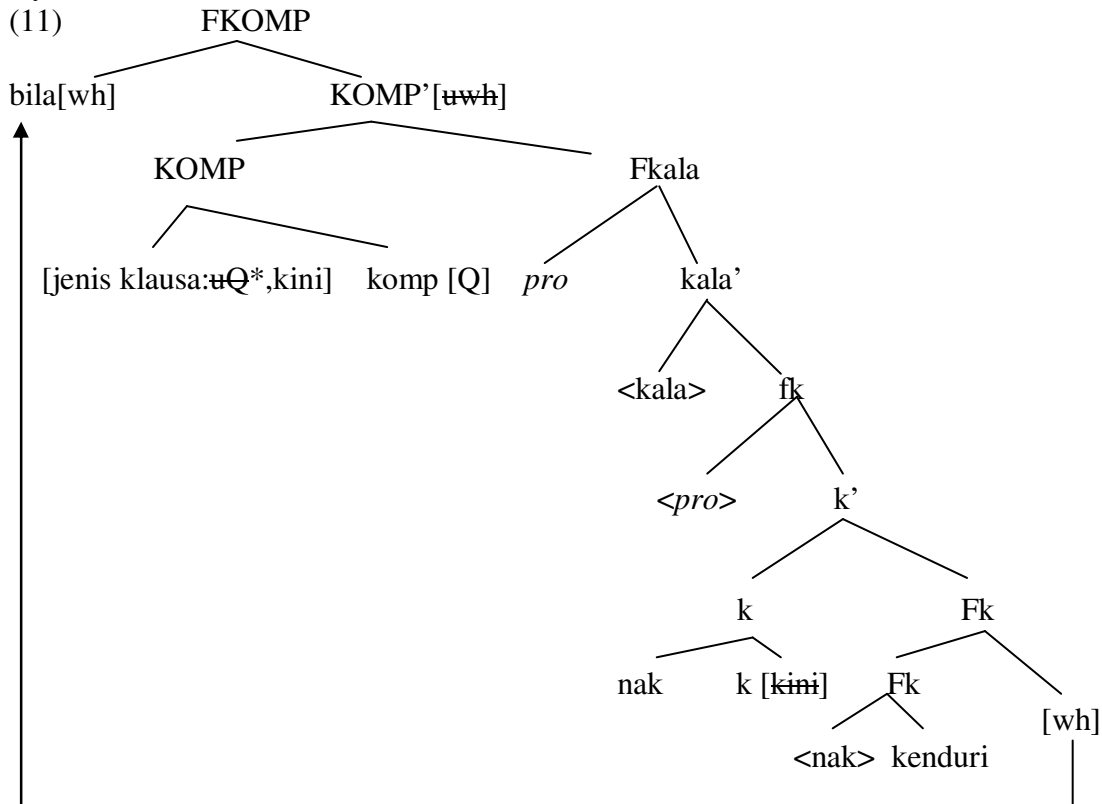
Perbincangan awal telah menggambarkan bahawa kata soal *bila* ini menduduki posisi *in situ* dan juga bergerak ke posisi awal ayat. Untuk memudahkan perbincangan, maka analisis sintaksis ini akan membahaskan posisi pergerakan dan kemudiannya diikuti oleh analisis *in situ*. Oleh yang demikian, ayat soal seperti dalam (6) diulang semula sebagai (10):

- (10) **bila** nak kenduri?
 bila buat kenduri?
 Bilakah hendak kahwin?

Ayat (10) tidak mempunyai subjek. Namun demikian, fenomena ayat tanpa subjek tidak akan dibincangkan di dalam kertas kerja ini. Sebaliknya, analisis sintaksis ini akan menggunakan analisis Haegeman (1994) yang mengandaikan bahawa subjek wajib wujud untuk memenuhi prinsip projeksi. Prinsip projeksi menyatakan bahawa setiap ayat wajib mempunyai subjek. Oleh yang demikian, kami mendakwa bahawa subjek tetap wujud di dalam ayat bahasa Melayu ini. Namun demikian, subjek yang tidak kelihatan ini akan dihadiri oleh *pro* dalam aras komputasi sebelum Cetusan sebagai pengganti.

Kehadiran *pro* dalam ayat bahasa Melayu telah dibincangkan dengan mendalam oleh beberapa penulis bahasa Melayu (Mashudi Kader, 1981; Rogayah Hj. Abdul Razak, 1995, Fazal Mohamed Mohamed Sultan, 2009c). Yang agak menarik di sini ialah fenomena ini amat ketara dalam dialek Utara. Kami mencadangkan agar fenomena ini dikaji dalam satu kajian yang lain. Kehadiran *pro* ini akan diandaikan sebagai wujud secara semulajadi dan digambarkan dalam rajah pohon tanpa apa-apa perbincangan.

Ayat (10) ditandakan (11):

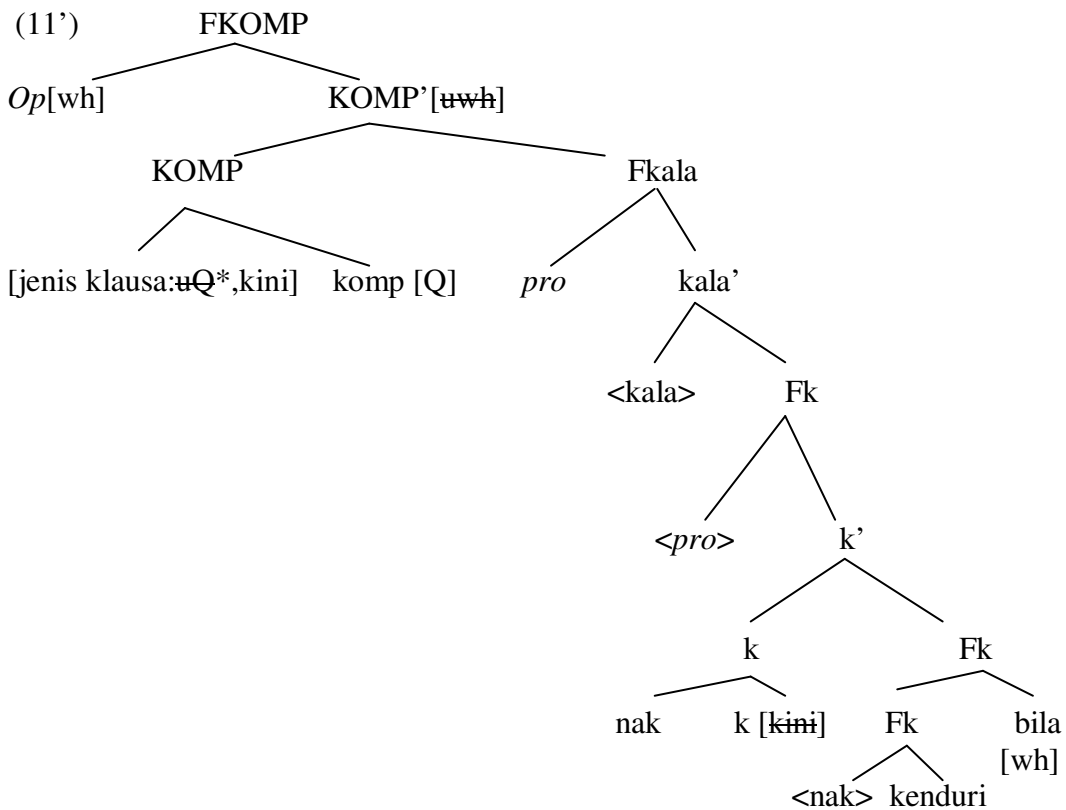

Kata kerja *nak* dalam dialek Kedah ialah kata kerja transitif. Kata kerja ini juga dikenali sebagai kata kerja dua argumen. Kedua-dua argumen kata kerja ini telah dipenuhi dalam (11). Argumen pertama telah dipenuhi oleh FN *kenduri* yang menduduki posisi objek seperti dalam struktur (11) apabila kata kerja *nak* bergabung dengan objeknya FN *kenduri*. Manakala argumen kedua diduduki oleh Subjek, iaitu *pro*, iaitu posisi untuk argumen luar dan menerima penandaan teta daripada kata kerja *nak*. Ini memenuhi prinsip projeksi dan penandaan teta. Pada masa yang sama, kata soal *bila* telah bergerak ke posisi skop, iaitu Spek FKOMP.

Adger (2004) mendakwa bahawa, sekiranya fitur [jenis uklausa] pada KALA dinilai sebagai [DEKLARATIF], maka KALA bersifat lemah. Oleh yang demikian, KALA tidak akan bergerak ke posisi cantuman KOMP. Fitur ini disemak oleh KALA melalui perintah-k. Sebaliknya sekiranya fitur [jenis uklausa] pada KALA dinilai sebagai [Interogatif], maka KALA bersifat kuat. Dalam struktur (11) KALA telah dinilai sebagai [Interogatif]. Oleh yang demikian, KALA wajib bergerak ke posisi KOMP supaya fitur tak berinterpretasi [jenis klausa:uQ] yang kuat dapat disemak secara lokal. Ini adalah kerana fitur yang kuat hanya boleh disemak di posisi lokal sahaja. Oleh yang demikian, untuk menyemak fitur yang kuat ini maka fitur yang kuat ini perlu bergerak ke posisi cantuman KOMP dan penyemakan berlaku secara lokal.

Chomsky (1986) menyatakan bahawa KOMP membawa fitur yang memberikan indikasi bahawa sesuatu ayat itu ayat penyata atau ayat soal. Berdasarkan dakwaan ini, struktur (11) yang merupakan ayat soal memiliki fitur kata soal yang tak berinterpretasi tetapi kuat, iaitu [uwh]. Justeru, fitur ini perlu disemak. Namun demikian, fitur yang kuat hanya boleh disemak secara lokal sahaja (Adger, 2004). Untuk mencapai posisi lokal, fitur [uwh] ini akan diperkolatkan ke posisi KOMP' seperti dalam (11). Secara langsung, ini menyebabkan kata soal *bila* perlu bergerak ke posisi spek FKOMP untuk menyemak fitur tak berinterpretasi itu. Maka, berlaku pergerakan kata soal ke posisi skop, iaitu Spek FKOMP. Oleh yang demikian semua fitur tak berinterpretasi dapat disemak sebelum cetusan. Ini adalah penting kerana fitur tak berinterpretasi tidak dapat diinterpretasikan pada BL. Sekiranya tiada fitur tak berinterpretasi selepas Cetusan maka ayat ini ditandakan gramatis pada aras BL. Oleh yang demikian, Program Minimalis telah berjaya menganalisis pergerakan kata soal dalam dialek Utara bahasa Melayu.

Namun demikian, ini bukan sebenarnya yang ditonjolkan oleh dialek ini. Sebaliknya dialek ini juga mempunyai pilihan untuk kata soalnya tidak bergerak ke posisi skop. Sifat ini dikenali sebagai *in situ*. Ini bermakna struktur ini akan mempunyai fitur tak berinterpretasi [uwh] yang tidak disemak sebelum Cetusan. Fitur yang tak berinterpretasi tidak dapat diinterpretasi pada BL. Ini menyebabkan struktur ini gagal pada BL. Sekaligus ayat ini akan ditandakan tak gramatis. Sebaliknya, ayat ini diterima oleh penutur dialek Melayu Utara sebagai ayat gramatis. Maka kami mencadangkan ayat (10) ditandakan seperti dalam (11').

Untuk mencapai satu analisis yang setara, kami mencadangkan analisis Adger (2004) yang telah mendakwa bahawa operator kosong *Op* hadir pada posisi Spek FKOMP pada kata soal *ya/tidak*. Analisis ini boleh diaplikasikan dalam kata soal frasa dialek Melayu Utara. Ini penting kerana sifat fitur tak berinterpretasi yang kuat akan mewajibkan penyemakan yang bersifat lokal sahaja. Oleh yang demikian, kami turut mendakwa bahawa kata soal *bila* yang bersifat optional mempunyai operator kosong *Op* untuk memenuhi keperluan penyemakan seperti yang telah digambarkan dalam (11). Kami mencadangkan elemen kabur *Op* ini hadir pada semua kata soal dialek Melayu Utara tetapi bersifat optional untuk bergerak ke posisi Spek FKOMP. Oleh yang demikian, kehadiran *Op* menyebabkan fitur [uwh] yang kuat dapat disemak dan interpretasi penuh dapat diperolehi seperti yang digambarkan dalam (11'). Ini sekaligus membolehkan kami mendakwa bahawa kata soal *bila* bersifat optional. Pergerakannya boleh berlaku sama ada ke posisi depan atau kekal di posisi hujung ayat soal.

Pemilihan cara analisis ini bukan bersifat *ad hoc*. Sebaliknya kami mendakwa bahawa dialek Melayu Utara ini mempunyai satu sifat yang unik, iaitu kata soal tak argumennya tidak perlu bergerak ke hadapan. Sekiranya penutur memilih untuk mengerakkan kata soal maka operator kosong *Op* itu tidak wujud di posisi Spek KOMP. Posisi *Op* di posisi KOMP itu adalah hanya untuk memenuhi kriteria penyemakan sahaja. Sekiranya tidak ayat ini akan gagal apabila tiba ke BL kerana fitur [uwh] yang kuat tidak disemak sebelum Cetusan. Fitur tak berinterpretasi yang kuat yang tidak disemak sebelum Cetusan tidak dapat diinterpretasi pada BL. Malah analisis ini juga mendakwa bahawa dialek yang mempunyai kata soal *in situ* mempunyai *Op*. Kewujudan *Op* menyebabkan dialek ini mempunyai alternatif untuk bergerak ke posisi skop atau *in situ* pada posisinya.

Kesimpulan

Penulisan ini telah menganalisis kata soal tak argumen *bila*. Analisis deskriptif telah membahaskan bahawa kata soal ini mempunyai alternatif untuk bersifat *in situ*, iaitu berada di posisi akhir ayat soal atau bergerak ke posisi awal ayat soal. Sifat *in situ* atau bergerak itu tidak dipegaruhi oleh mana-mana perkataan dalam ayat tersebut. Oleh yang demikian, analisis sintaksis adalah antara analisis terbaik untuk melihat fenomena yang kompleks ini. Analisis sintaksis mendapati bahawa KOMP sememangnya mempunyai [uwh] yang kuat, tetapi kekuatan berkenaan tidak mampu mewajibkan kata soal tersebut bergerak ke posisi skop dalam dialek Melayu. Sebaliknya, analisis ini telah mendakwa bahawa posisi Spek FKOMP di hadiri oleh *Op* (operator kosong) pada posisi Spek FKOMP untuk menyemak fitur [uwh] yang kuat sebelum ke BL. Namun begitu, kehadiran *Op* pula tidak menghalang pergerakan kata soal tak argumen ke posisi skop. Bahasa ini menggambarkan bahawa kata soal tak argumen yang bergerak atau *in situ* tidak menjadi masalah untuk menyemak semua fitur sebelum Cetusan dan sekaligus menandakan ayat tersebut gramatis. Kebolehan untuk bersifat bergerak dan *in situ* ini menunjukkan bahawa kata soal *bila* cuba bersifat ekonomi bila perlu.

Penghargaan

Kajian ini dibiayai oleh geran penyelidikan Kementerian Pengajian Tinggi yang berkod: UKM-SK-05-FRGS0006-2008.

Rujukan

- Adger, D. (2004). *Core syntax: A minimalist approach*. Oxford: Oxford University Press.
- Asmah Hj. Omar. (1977). *The phonological diversity of the Malay dialects*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Chomsky, N. (1986). *Barriers*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- Chomsky, N. (1995). *The minimalist program*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Haegeman, L. (1994). *Introduction to Government and Binding Theory*. Ed. ke-2. Oxford: Blackwell.
- Fazal Mohamed Mohamed Sultan. (2005). *Analisis sintaksis ke atas enklitik '-nya' dalam bahasa Melayu*. Tesis Ph.D. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Fazal Mohamed Mohamed Sultan, Nor Hashimah Jalaluddin, Zaharani Ahmad, Ajjid Che Kob, & Harishon Radzi. (2009a). Sintaksis kata soal argumen dialek utara bahasa Melayu. *Prosiding Persidangan Antarabangsa Bahasa Melayu Bahasa Dunia*, Johor, 235-242 .
- Fazal Mohamed B. Mohamed Sultan, Nor Hashimah Jalaluddin, Zaharani Ahmad, Ajjid Che Kob, Harishon Radzi. (2009b). Apa menyoal siapa atau siapa menyoal apa?: Analisis Minimalis kata soal dialek utara. *Jurnal Linguistik* 9, 73-93.
- Fazal Mohamed Mohamed Sultan. (2009c). Struktur sintaksis frasa nama bahasa Bateq. *GEMA Online™ Journal of Language Studies*, 9(1), 47-61.
- Fazal Mohamed Mohamed Sultan. (in press, 2011). The syntactic structure of a noun phrase: Austroasiatic vs. Austronesia. *Pertanika Journal of Social Sciences and Humanities*.
- Francis, W. N. (1983). *Dialectology: An introduction*. London: Longman.
- Marsden, W. (1812). *A grammar of the Malayan language with an introduction and praxis*. London: Cox and Baylis.
- Mashudi Kader. (1981). *The syntax of Malay interrogatives*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

Rogayah Hj. Abdul Razak. (1995). *The syntax and semantics of quantification in Malay: A government and binding approach*. Unpublished Ph.D Thesis. Pulau Pinang: Universiti Sains Malaysia.

Nik Safiah Karim, Farid M. Onn, Hashim Hj. Musa & Abdul Hamid Mahmood (ed.). (1995). *Tatabahasa Dewan Ed. ke-3*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

Weiß, Helmut. (1998). *Syntax des Bairischen. Studien zur Grammatik einer natürlichen Sprache*. Berlin: Tübingen.

Za'ba. (1962). *Ilmu mengarang Melayu*. Edisi Kedua. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

Penulis

Fazal Mohamed Bin Mohamed Sultan (Ph.D) ialah pensyarah Kanan di Program Linguistik, Pusat Pengajian Bahasa dan Linguistik, Universiti Kebangsaan Malaysia. Bidang pengkhususan beliau ialah sintaksis. Aktif membentangkan kertas kerja yang berkaitan dengan bidang pengkhususan beliau di seminar peringkat kebangsaan dan antarabangsa. Beliau juga mengetuai beberapa projek penyelidikan dalam dan luar UKM.

Zaharani Ahmad (Ph.D) adalah Profesor dan pensyarah linguistik di Program Linguistik, Pusat Pengajian Bahasa dan Linguistik, Universiti Kebangsaan Malaysia. Beliau telah banyak menghasilkan buku dan makalah yang berkaitan dengan bidang fonologi dan morfologi bahasa Melayu. dan sebagainya.

Nor Hashimah Jalaluddin (Ph.D) adalah Profesor di Program Linguistik, Pusat Pengajian Bahasa dan Linguistik, Universiti Kebangsaan Malaysia. Beliau mengkhusus dalam bidang Semantik dan Pragmatik. Beliau telah menulis enam belas buah buku dan puluhan artikel mengenai semantik dan pragmatik di samping bidang fonetik dan leksikografi.

Harishon Radzi kini sedang bertugas sebagai pensyarah Kanan di Program Linguistik, Pusat Pengajian Bahasa dan Linguistik, Universiti Kebangsaan Malaysia. Bidang pengkhususan beliau ialah morfologi dan Linguistik dan Komunikasi. Di samping terlibat dalam pengajaran, beliau juga sedang menjalankan 5 penyelidikan bersama-sama rakan-rakan sejawatan.